

Budowanie relacji podstawowym celem pracy pedagoga specjalnego

**Praktyczne wskazówki
dla nauczycieli i rodziców**

BUDOWANIE RELACJI PODSTAWOWYM CELEM PRACY PEDAGOGA SPECJALNEGO

**PRAKTYCZNE WSKAZÓWKI
DLA NAUCZYCIELI I RODZICÓW**

**Wzrostanie relacji pedagogicznym celem pracy pedagoga specjalnego
Praktyczne wskazówki dla nauczycieli i rodziców**

Autor:

Margareta Łoskot

Redaktor prowadzący:

Natalia Malincka

Nadzór wydawniczy:

Alicja Kanderz

Projekt okładki:

Karolina Szafrzyk

Tłumaczenie:

Carlus Zach

Zdjęcia:

Christelina, Adobe Stock

© Copyright by Forum Media Polska Sp. z o.o., Poznań 2023

Wszystkie prawa zastrzeżone

ISBN 978-83-260-4943-9

Art. nr 86071

Forum Media Polska Sp. z o.o.
ul. Polska 13, 60-595 Poznań
e-mail: biuro@forum-media.pl
tel.: 61 66 55 800
www.forum-media.pl

SPIS TREŚCI

Badowanie relacji potrzebami celem pracy pedagoga/pedagogiego specjalnego	4
Diagnoza funkcjonalna/obsługa pedagogiczna	4
Współpraca z rodzicami	13
Działania wspierające uczenia ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi prowadzone przez pedagoga specjalnego	14
Przykładowe strategie działania w sytuacjach trudnych u osób ze spektrum autyzmu (ASD)	17
Hierarchia praktycznych czynności, które pomagają dzieciom z ASD uczyć się mówienia	17
Więcej niż pojedyncze słowa – ćwiczenie	18
Strategie wizualne	19
Planowanie i organizowanie rozwoju ruchowego dzieci/uczniów ze spektrum autyzmu	20
Obszary wymagające wsparcia	21
Wybrane strategie działania przy zaburzeniach przetwarzania sensorycznego	24
Specjalistyczne wsparcie rodziców dzieci/uczniów w formie propozycji do pracy w domu	26
Przykładowe propozycje dla rodziców do pracy z dzieckiem/uczniem	28

BUDOWANIE RELACJI PODSTAWOWYM CELEM PRACY PEDAGOGA/PEDAGOGA SPECJALNEGO

DIAGNOZA FUNKCJONALNA/OBSERWACJA PEDAGOGICZNA

Skocio wynikajcy z obserwacji pedagogicznej

Zadaniem pedagoga/pedagogi specjalnego jest ciągła obserwacja dziecka. Warto więc, by wiedział, jakie korzyści wynikają z prowadzonej efektywnie diagnozy funkcjonalnej:

- zrozumienie siebie i swoich potrzeb,
- zrozumienie innych i ich potrzeb,
- lepsza komunikacja,
- ułatwienie budowania relacji,
- lepsza współpraca,
- lepsza realizacja wspólnych celów,
- mniejsze napięcie,
- mniejszy stres.

Podstawy prowadzenia obserwacji pedagogicznej

By proces obserwacji pozwolił dogłębnie poznać dziecko, powinien opierać się na:

- obserwacji zachowań dziecka w sytuacjach zadaniowych i społecznych,
- rozmowach z dzieckiem (w miarę możliwości),
- wywiadach z rodzicami – wywiad powinien zawierać interesujące nas pytania dotyczące dziecka, jego „historii” i funkcjonowania w rodzinie,
- analizie wytworów dziecka,
- badaniach diagnostycznych,
- szerszą/węższą i wnikliwą analizę dokumentów dotyczących dziecka,
- rozpoznaniu zdolności oraz odchyleń w rozwoju,
- ustaleniu przyczyn i skutków nieprzewidywalności oraz trudności wapanowypewnianiu śledczy i umiejscowieniu.

Wzajemna diagnoza pedagogiczna powinna charakteryzować się następującymi cechami:

Indywidualna diagnoza pedagogiczna

- **pozytywna** – ma ujawniać nie tylko to, co zaburzone, ale skomentować mocno strony dziecka/ucznia,
- **rozwojowa** – powinna ujmować funkcjonowanie dziecka/ucznia w jego „staniu się”, analizować dynamikę rozwojową, określić, jakiego rodzaju zmiany rozwojowe zaszły w naturalnych warunkach edukacyjnych, a także pod wpływem zaplanowanych oddziaływań wspomagających,
- **kompleksowa** – powinna obejmować możliwie pełny zakres informacji o dziecku/uczniu, jego procesach intelektualnych, emocjonalnych, porządkowych, wykonawczych, wrażliwości społecznej,
- **prognostyczna** – powinna pozwalać, choć w zarysie, orientacyjnie przewidywać osiągnięcia dziecka/ucznia w różnych okresach jego funkcjonowania szkolnego,
- **nieinwazyjna** – ma wykazywać naturalne sytuacje procesu nauczania i z niego czerpać informacje o dziecku/uczniu,
- powinna ukierunkować proces wspomaganie i korygowania rozwoju, zawierać wskazania diagnostyczne, służyć konstruowaniu programów usprawniająco-korygujących rozwój dziecka/ucznia.

Pedagog/pedagog specjalny jako osoba prowadząca długą diagnozę potrzeb i możliwości dziecka/ucznia powinien posiadać cechy dobrego obserwatora, który:

Indywidualna diagnoza pedagogiczna

- zna i akceptuje dziecko/ucznia,
- ma dobry kontakt z dzieckiem/uczniem,
- jest nastawiony, sportowawczy, obiektywny, ciekawy,
- wykazuje zainteresowanie osobą i zjawiskami będącymi przedmiotem obserwacji,
- włącza się w życie dziecka/ucznia.

Warto, by pedagog/pedagog specjalny starał się w codziennej pracy następujące praktyczne rozwiązania:

Indywidualna diagnoza pedagogiczna

- stwarzanie dziecku/uczniowi takich warunków, aby w trakcie diagnozy mógł/mogła zachowywać się naturalnie;
- nieocenianie zachowań dziecka/ucznia (ani pozytywnie, ani negatywnie);

- stosowanie środków wzmacniających,
- dostosowanie czasu do możliwości dziecka, a także unikanie najczęstszemu pojawiających się błędów w obserwacji, takich jak:
 - przedwczesna interpretacja obserwowanego zachowania,
 - niewłaściwa interpretacja materiału obserwacyjnego,
 - powtarzalność i stronniczość dokonywanych spostrzeżeń,
 - niekompletność, nieokładność rejestrowania zaobserwowanych danych.

Sposób na przeprowadzenie rotacyjnej obserwacji

Obserwacja dziecka/ucznia powinna być prowadzona rotacyjnie, co pedagog/pedagog specjalny może czynić poprzez:

- zadawanie pytań kontaktowych,
- uzyskiwanie informacji,
- zastanawianie się nad otrzymanymi danymi,
- wykorzystanie nowych wniosków do umocnienia dziecięcego/poziomego rozwoju oraz rozwoju osoby prowadzącej obserwację.

Co prowadzi do odkrycia siły dzieci i dorosłych w obserwacji

Odpowiednio zadane pytania pozwalają przeprowadzić dokładną analizę sytuacji dziecka/ucznia, a jednocześnie pozwalają obserwatorowi nawiązać więź z dzieckiem/uczniem. Diagnoza funkcyjna jest procesem odważnym: obserwator odwołuje się do obserwowanego, a obserwowany na obserwatora. Maria Montessori postrzegała obserwację jako odkrywanie wielu nieznanym, które nazwała sekretami dzieciństwa, dzięki którym (jako dorośli) możemy się nauczyć:

- W jaki sposób dzieci kreują i porządkują swoje życie?
- Czy jest osobowość?
- Czy jest sposób na życie?
- Czy jest wewnętrzny sekret?
- Jeśli dzieci się nie koncentrują, to czy są również duchowo nieobecni?
- W jaki sposób dzieci rozwijają świadomość społeczną?
- Jak rozumieją kategorie: dobroć i dobroć?
- Jak manifestują odwagę i siłę?
- Kiedy i jak wyrażają radość, szczęście, czułość, miłość, frustrację i żal?